

TƯ TƯỢNG HỒ CHÍ MINH

VỀ BÁO CHÍ CÁCH MẠNG VIỆT NAM

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH LÀ NGƯỜI VIỆT NAM ĐẦU TIÊN SỬ DỤNG BÁO CHÍ NHƯ MỘT VŨ KHÍ SẮC BÉN VÀ CÓ HIỆU LỰC TO LỚN TRONG SỰ NGHIỆP ĐẤU TRANH GIẢI PHÓNG DÂN TỘC VÀ XÂY DỰNG ĐẤT NƯỚC. NGƯỜI ĐÃ KHAI SINH NỀN BÁO CHÍ CÁCH MẠNG VIỆT NAM, ĐỒNG THỜI CŨNG LÀ NGƯỜI CHIẾN SĨ TIÊN PHONG TRÊN MẶT TRẬN NÀY. LÀ NGƯỜI LÃNH ĐẠO CỦA CÁCH MẠNG, CỦA ĐẢNG, ĐỒNG THỜI NGUYỄN ÁI QUỐC - HỒ CHÍ MINH LÀ MỘT NHÀ BÁO LỚN. NGƯỜI LÀ NGƯỜI THẦY, NGƯỜI ANH CỦA NHIỀU THẾ HỆ NHÀ BÁO. ẢNH HƯỞNG CỦA NGƯỜI, NGAY TỪ ĐẦU NHỮNG NĂM 20 CỦA THẾ KỶ XX, ĐÃ GÓP PHẦN TO LỚN TRONG VIỆC HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN NỀN BÁO CHÍ CÁCH MẠNG VIỆT NAM.

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với các nhà báo, tháng 9/1960.

THANH TÂM

Với sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, đặc biệt là vai trò của Chủ tịch Hồ Chí Minh, 95 năm qua báo chí cách mạng Việt Nam đã trưởng thành vượt bậc cả về số lượng và chất lượng, nội dung và hình thức; cũng như sự lớn mạnh chưa từng có của đội ngũ những người làm báo.

Từ ngày Báo Thanh niên ra số đầu tiên 21/6/1925 đến tháng 8/1945, trong vòng 20 năm, hoạt động báo chí nước ta luôn gắn liền với cuộc vận động cách mạng của nhân dân. Sau bao năm bôn ba ở nước ngoài, Chủ tịch Hồ Chí Minh trở về nước và sáng lập tờ Việt Nam độc lập, nhằm kêu gọi nhân dân đoàn kết đứng lên đánh đuổi thực dân Pháp.

Mặc dù bận rất nhiều công việc của một vị Chủ tịch nước, nhưng Người vẫn luôn quan tâm đến sự phát triển của nền báo chí cách mạng. Nói về mục tiêu của báo chí cách mạng, trong phát biểu tại Đại hội Hội Nhà báo Việt Nam lần thứ II (4/1959), Người chỉ rõ: "Về nội dung viết, mà các cô các chú gọi là đề tài thì tất cả những bài Bác viết chỉ có một đề tài là chống thực dân, đế quốc, chống phong kiến, địa chủ, tuyên truyền độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Duyên nợ của Bác đối với báo chí là như vậy đó".

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng, Bác Hồ đã viết khoảng 2.000 bài báo, tác phẩm với nhiều thể loại, và được ký bằng 174 tên gọi, bí danh và bút danh khác nhau. Đó là những tác phẩm lý luận quan trọng,

là cẩm nang chỉ đường cho Đảng và nhân dân ta trong các giai đoạn cách mạng.

Từ rất sớm trên con đường cách mạng của mình, Nguyễn Ái Quốc đã đấu tranh để giành quyền tự do ngôn luận - một trong những quyền cơ bản thiêng liêng của con người - về cho số đông quần chúng, rồi sau đó hướng dẫn và cùng với nhân dân dùng quyền đó để xây dựng một chế độ xã hội mới tốt đẹp hơn, nhân văn và phát triển. Điều thứ ba trong 8 điều Yêu sách của nhân dân An Nam, Nguyễn Ái Quốc đòi cho nhân dân Việt Nam nói riêng và nhân dân các dân tộc bị áp bức nói chung quyền được "Tự do báo chí và ngôn luận".

Tổng Bí thư Trường Chinh - một trong những học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, đã nói rõ ý nghĩa việc cầm bút của những người cách mạng:

Dùng bút làm đòn chuyển xoay chế độ

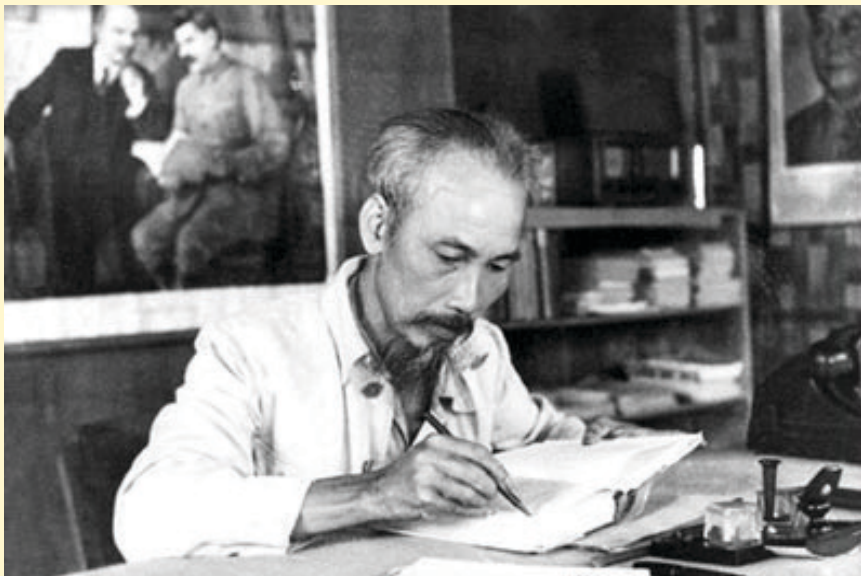
Mỗi vần thơ: bom đạn phá cường quyền

Sau khi nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời, trên cương vị Chủ tịch nước, Hồ Chí Minh nhấn mạnh thêm, báo chí - đã là của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân - có vai trò to lớn trong sự nghiệp xây dựng, chấn hưng đất nước.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đặt nền móng cho sự ra đời và xây dựng nền báo chí cách mạng Việt Nam; là người tuyên truyền, người cổ động và tổ chức tập thể với tinh thần chiến đấu, thấm nhuần tính đảng và tính nhân dân sâu sắc.

Về tôn chỉ, mục đích của báo chí cách mạng Việt Nam: Từ

Báo chí của ta thì cần phải phục vụ nhân dân lao động, phục vụ chủ nghĩa xã hội, phục vụ cho đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, cho hoà bình thế giới.

xuất phát điểm: “Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành”, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ tôn chỉ, mục đích của báo chí cách mạng Việt Nam: “Báo chí của ta thì cần phải phục vụ nhân dân lao động, phục vụ chủ nghĩa xã hội, phục vụ cho đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, cho hoà bình thế giới”, suy rộng ra là phục vụ sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa và đóng góp tích cực cho hoà bình thế giới vì mục tiêu của thời đại là độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội.

Theo Người, đề tài xuyên suốt và nguồn cảm hứng vô tận để báo chí cách mạng Việt Nam khai thác và tuyên truyền đó là: “Chống thực dân đế quốc, chống phong kiến

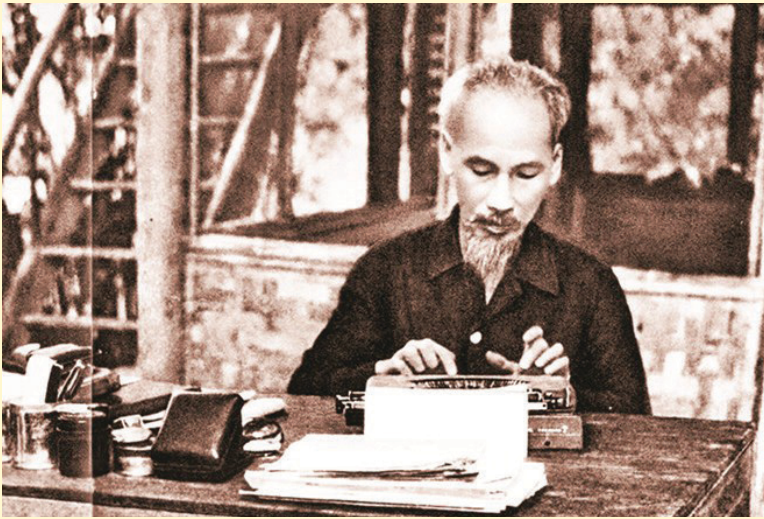
địa chủ, tuyên truyền cho độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội”. Do đó, báo chí của ta phải có đường lối chính trị đúng, vì có đường lối chính trị đúng thì các nội dung và hình thức thể hiện của báo chí mới đúng và phục vụ đắc lực cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc được.

Về vai trò, nhiệm vụ của báo chí cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh coi người hoạt động báo chí là một chiến sĩ cách mạng, vì “nói đến báo chí trước hết phải nói đến những người làm báo chí”. Đối với người làm báo cách mạng, theo Người, “cây bút, trang giấy là vũ khí sắc bén của họ”, do đó “cán bộ báo chí cũng là chiến sĩ cách mạng”. Người căn dặn: “Về trách nhiệm báo chí, Lênin có nói: Báo chí là người tuyên truyền, người cổ động, người tổ chức chung, người lãnh đạo chung. Vì vậy, nhiệm vụ của người làm báo

là quan trọng và vẻ vang. Muốn hoàn thành tốt nhiệm vụ ấy thì phải cố gắng học tập chính trị, nâng cao tư tưởng, đứng vững trên lập trường giai cấp vô sản; phải nâng cao trình độ văn hoá, phải đi sâu vào nghiệp vụ của mình. Cần phải luôn luôn cố gắng, mà cố gắng thì nhất định thành công”.

Người cho rằng, nhiệm vụ báo chí cách mạng là phải đi tiên phong trong đấu tranh không khoan nhượng với những gì đi ngược lại quy luật của lịch sử, vạch trần tính chất phản động, giả dối, bịp bợm của kẻ thù của dân tộc: “Đối với những người viết báo chúng ta, cái bút là vũ khí sắc bén, bài báo là tờ lịch cách mạng để động viên quần chúng đoàn kết đấu tranh, chống chủ nghĩa thực dân cũ và mới, chống chủ nghĩa đế quốc, đứng đầu là đế quốc Mỹ, vì độc lập dân tộc, tiến bộ xã hội và hoà bình thế giới”. Tính chiến đấu không chỉ nhằm tiến công vào kẻ thù của cách mạng, mà còn biểu dương những tấm gương tiêu biểu trong chiến đấu và lao động để cổ vũ mọi người hăng hái tham gia cách mạng. Một mặt, Người yêu cầu “các báo chí và văn nghệ phải điều tra tuyên truyền, khen ngợi những ưu điểm và phê bình những khuyết điểm trong việc phổ biến sáng kiến và kinh nghiệm. Đó là một nhiệm vụ vẻ vang của báo chí và văn nghệ thiết thực góp phần vào phong trào thi đua ái quốc”. Mặt khác, Người đề nghị báo nên có mục “ý kiến bạn đọc”, coi ý kiến bạn đọc là những ý kiến đấu tranh. Cái mới đấu tranh với cái cũ, cái tốt đấu tranh với cái không tốt. Trong biểu dương, phải rút ra được kinh nghiệm có ý nghĩa phổ biến, phê bình phải cụ thể, rõ ràng. Phê bình và tự phê bình là biện pháp tăng cường tính chiến đấu, vì “phê bình và tự phê bình là vũ khí rất cần thiết và rất sắc bén, nó giúp chúng ta sửa chữa sai lầm và phát triển ưu điểm. Vì khéo lợi dụng nó mà Đảng ta và dân ta ngày càng tiến bộ. Đối với báo chí cũng vậy”.

Về tính Đảng của báo chí cách mạng Việt Nam, đây là điều căn cốt nhất trong tư tưởng Hồ Chí Minh về báo chí cách

“ Báo chí là người tuyên truyền, người cổ động, người tổ chức chung, người lãnh đạo chung. Vì vậy, nhiệm vụ của người làm báo là quan trọng và vẻ vang. ”

mạng Việt Nam, là cơ sở để phân biệt báo chí cách mạng với báo chí phản cách mạng. Người cho rằng, báo chí chỉ đúng về chính trị khi nó được lãnh đạo bởi một đảng, dựa trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin, một đảng mang bản chất của giai cấp công nhân và gắn bó mật thiết với dân tộc, với nhân dân. Người luôn nhấn mạnh: "Báo chí phục vụ ai?". Đảng sau lời chỉ dẫn của Người: "Báo chí của ta phải phục vụ nhân dân lao động, phục vụ cho đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất nước nhà, xây dựng chủ nghĩa xã hội, cho hoà bình thế giới là nguyên tắc: Đảng phải lãnh đạo báo chí". Ngay từ rất sớm, Người khẳng định nguyên tắc bất di, bất dịch ấy: "Ban Chấp hành Trung ương phải kiểm soát các báo chí của Đảng để tránh những khuyết điểm về kỹ thuật và chính trị". Theo đó, Người yêu cầu "Báo chí ta không phải để cho một số ít người xem, mà để phục vụ nhân dân, để tuyên truyền giải thích đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ, cho nên phải có tính chất quần chúng và tinh thần chiến đấu".

Để nâng cao tính Đảng, trong "Thư gửi lớp học viết báo Huỳnh Thúc Kháng", Người huấn thị: "Tờ báo của chúng ta có mấy điểm chính: 1.

Nhiệm vụ của tờ báo là tuyên truyền, cổ động, huấn luyện, giáo dục và tổ chức dân chúng, để đưa dân chúng đến mục đích chung. 2. Mục đích là kháng chiến và kiến quốc. Để đi đến kháng chiến thắng lợi, kiến quốc thành công, thì: 3. Tôn chỉ của tờ báo là đoàn kết toàn dân, thi đua ái quốc. Vì vậy: 4. Đối tượng của tờ báo là đại đa số dân chúng. Một tờ báo không được đại đa số dân chúng ham chuộng thì không xứng đáng là một tờ báo. Muốn được dân chúng ham chuộng, coi tờ báo ấy là tờ báo của mình, thì: 5. Nội dung tức là các bài báo phải giản đơn, dễ hiểu, phổ thông, thiết thực, hoạt bát. Và: 6. Hình thức tức là cách sắp đặt các bài, cách in phải sạch sẽ, sáng sủa. Hiện nay, các báo ta thường có những khuyết điểm sau đây: Về mặt tuyên truyền thì không kịp thời và chính trị suông quá nhiều".

Về xây dựng đội ngũ nhà báo vừa "hồng", vừa "chuyên", từ tôn chỉ, mục đích hoạt động của nền báo chí cách mạng Việt Nam, từ vị trí và vai trò của nhà báo và hoạt động báo chí, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu những người làm báo phải thường xuyên tu dưỡng đạo đức cách mạng, trau dồi tư tưởng, học tập chính trị để nắm vững chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, đi sâu

vào thực tế, đi sâu vào quần chúng lao động, phải luôn nâng cao trình độ văn hoá, rèn giũa nghiệp vụ, mài sắc ngòi bút của mình; nhất là phải trau dồi lập trường chính trị vững chắc: "Chính vì thế cho nên, tất cả những người làm báo (người viết, người in, người sửa bài, người phát hành, v.v.) phải có lập trường chính trị vững chắc. Chính trị phải làm chủ. Đường lối chính trị đúng thì những việc khác mới đúng được. Cho nên các báo chí của ta đều phải có đường lối chính trị đúng". Chủ tịch Hồ Chí Minh nhiều lần nhắc nhở những người làm báo, khi viết phải trả lời rõ: "Thế thì viết cái gì? Trong vấn đề này cũng phải có lập trường vững vàng: ta, bạn, thù thì viết mới đúng". Những câu hỏi Người đặt ra chính là đòi hỏi báo chí phải xác định rõ đối tượng tiếp nhận thông tin. Việc xác định đó nhằm hình thành phương pháp sáng tạo phù hợp cho nhà báo.

Người chỉ rõ: "đối tượng của tờ báo là đại đa số dân chúng". Vì vậy, cách viết bài báo phải đơn giản, dễ hiểu, ngôn ngữ phải trong sáng, tránh dùng từ nước ngoài; viết "phục vụ nhân dân" thì nhất định phải chọn cái gì có lợi cho dân và phục vụ cách mạng. Vì vậy,